

Czesław Strzyżewski

Jankowo Dolne, st. 18, 19, 20, 21, gm.
Gniezno, woj. poznańskie, AZP
49-35/143, 144, 145, 146

Informator Archeologiczny : badania 26, 100-101

1992

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

stwierdzono także w obrębie innych kwartałów Starego Miasta. Warstwa ta w każdym przypadku jest przecięta przez wkopy fundamentowe murowanych domów średniowiecznych.

Dokumentacja znajduje się u Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

Gniezno, st. 225, gm. loco, woj. poznańskie patrz okres nowożytny

Jankowo Dolne, st. 18, 19, 20, 21
gm. Gniezno, woj. poznańskie
AZP 49-35/143, 144, 145, 146

Muzeum Początków Państwa Polskiego
w Gnieźnie

Badania prowadził mgr Czesław Strzyżewski. Finansowane przez Muzeum Początków Państwa Polskiego w Gnieźnie. Trzeci sezon badań. Zespół dworsko-parafialny z późnego średniowiecza i czasów nowożytnych, osadnictwo wczesnośredniowieczne (X-XIV w.).

Prace prowadzono na terenie czterech wzgórz, leżących na planie trójkąta otoczonego od wschodu i północy doliną Wełny, a od zachodu i południa głębokimi jarami. Jego północny wierzchołek stanowi większe wzniesienie oznaczone jako st. 18, a podstawę tworzą pagórki ze stanowiskami 19, 20 i 21, licząc od zachodu na wschód.

Kontynuowano wykopaliska na st. 21, gdzie w wykopie o powierzchni 25,8 m² zakończono eksplorację konstrukcji ceglanej z XV w. Miała ona w ścianach szczeliny na słupy drewniane. W jej północnej połowie wierzchnią warstwę stanowiło rumowisko kamieni, pod którymi była posadzka zbudowana ze słabo wypalonych cegieł gotyckich. Całość, częściowo wzmocniona z boku kamieniami, była posadowiona na fundamencie ułożonym z brył suszonej gliny (wielkości cegieł), występującym na szerokość 1-3 cegieł poza mur. Wybrano również dalszą część rumowiska spalonej budowli wraz z jej wypełniskiem, głównie po stronie wschodniej muru. Znalezione tam liczne materiały z XV w. Bezpośrednio za tym obiektem wybrano resztki jamy z ceramiką z XII w., częściowo zniszczonej przez cylindryczny wkop z końca XVIII w. Natomiast w części północnej wykopu odsłonięto duży fragm. narożnika fundamentu zbudowanego z kamieni spojonych gliną. Był on uszczelniony dodatkowo kawałkami cegieł gotyckich oraz kafli z pieca 2 z 2 poł. XV w., co wskazuje na jego postawienie w XVI w. Ma on szer. do 1,06 m i gł. ponad 2 m. Materiał źródłowy pochodzi z XVII w., w tym kafle z herbem Rawicz, zapewne ówczesnego właściciela dworu. Łącznie znaleziono tam ok. 3900 fragm. naczyń glinianych, m.in. z XII-XIV w., ale głównie z późnego średniowiecza i z XVI-XVIII w. Zebrano 347 ułamków kafli (18 — z pieca 1 z 1 poł. XV w., 110 — z pieca 2 z 2 poł. XV w., 17 — renesansowych, 190 — z pieca z XVII w. i 12 — z pieca z XVIII w.). Odkryto też 125 przedmiotów żelaznych, głównie gwoździ i okuć, oraz ułamki szyb i naczyń szklanych, płytek posadzkowych, dachówek i innych wytworów.

Podjęto dalsze prace rozpoznawcze na st. 20, gdzie założono 10 wykopów o powierzchni 31,9 m², przeważnie szer. 0,6 m. Odsłonięto częściowo 21 szkieletów ludzkich, w tym 20 usytuowanych na osi wschód-zachód. Jeden grób zawierał trumnę z uchylnym wiekiem (zapewne wkrótce po pochowaniu zmarłego) położoną na osi północ-południe. Pochówki w trumnach złożone były na terenie kościoła — znaleziono tam ułamki cegieł gotyckich, szyb i ich okuć, płytek posadzkowych, gwoździe, kółko brązowe, fragm. ośelki, olwianą główkę ludzką, szeląg Jana Kazimierza oraz ceramikę z XV-XVIII w. Natomiast po zachodniej stronie wzgórza odsłonięto fragm. budowli drewnianej, usytuowanej na osi północny wschód-południowy zachód. Odkryto w jej wypełnisku szeląg litewski Zygmunta III, ułamki cegieł, gwoździe i sztabkę z żelaza, kości zwierzęce, fragm. ceramiki oraz renesansowych kafli płytowych z rozetami i garnkowych.

Na kulminacji zachodniego wzgórza (st. 19) wytyczono wykop o powierzchni 36 m² dla odsłonięcia zarysu budynku ceglano-żelaznego z k. XIX w. Był on posadowiony zapewne na starszym fundamencie zbudowanym z kamieni spojonych gliną, szer. 0,5-0,6 m. Fundament ten wkopano w wypełnisko drewnianego budynku z XIV-XV w. W jego zachowanym skra-

ju północnym dl. 5,2 m znaleziono ułamki cegieł gotyckich, ceramiki i przedmiotów żelaznych. Wystąpiły tam również fragm. naczyń z późnych faz wczesnego średniowiecza oraz kawałki szyb, kafla i ceramiki z XVI–XVIII w.

Na st. 18 założono wykopy o powierzchni 14,2 m², odkrywając fragm. gruzowiska z uławkami cegieł gotyckich oraz wkopy nowożytnie. Znaleziono fragm. ceramiki z XI–XVIII w. oraz ułamek noża żelaznego.

Materiały są przechowywane w Muzeum Początków Państwa Polskiego w Gnieźnie. Badania będą kontynuowane.

Juszkowo, st. 21
gm. Pruszcz Gdański, woj.
gdańskie
AZP 13–43/172

Muzeum Archeologiczne w Gdańsku

Badania prowadził mgr Marian Kochanowski. Finansowane przez Andrzeja Kadzewicza — właściciela gruntu. Ślady osadnictwa z okresu późnośredniowiecznego (XIV–XV w.).

Stanowisko zlokalizowane i zadokumentowane w czasie badań AZP w 1985 r. (badania mgr. J. T. Podgórskiego), położone na południe od obwodnicy trójmiejskiej na rozległym, południowym skłonie wysoczyzny opadającej ku dolinie rzeki Raduni. Natrafiono wówczas na ułamki ceramiki pradziejowej i średniowiecznej.

Ponieważ teren ten został przez właściciela przeznaczony na cele budowlane, w wyniku zawartej umowy przeprowadzono szczegółowe rozpoznanie stratygraficzne. W marcu i wrześniu 1992 r. wykonano łącznie 11 wykopów sondażowych o wymiarach ok. 200 x 200 cm, określających nawarstwienia geologiczne i kulturowe. Pod współczesną warstwą użytkową o miąższości do 40 cm zalegała warstwa zglinionego piasku o barwie jasnobrunatnej, z drobnymi i średniej wielkości kamieniami. Brak było jakichkolwiek śladów osadnictwa pradziejowego. Na głębokości ok. 100–110 cm zaznaczyła się warstwa calcowa — jasnobrunatny żwir z licznymi drobnymi kamieniami. Należy przyjąć, że wieloletnia orka oraz rozmycia na stoku zniszczyły istniejące tu nawarstwienia. Znalezione na powierzchni pola ułamki ceramiki zakwalifikowane zostały do typowej dla XIV–XV w. formy naczyń z czasów krzyżackich, wypalanych w atmosferze redukcyjnej.

Rozpoznano teren działki 15/1 należącej do A. Kadzewicza, choć śladów osadnictwa należałoby szukać również w obrębie sąsiednich działek, zwłaszcza położonych niżej. Stanowisko zlokalizowane jest na południowym, nasłonecznionym stoku, w pobliżu skarpy opadającej do koryta rzeki Raduni. Morfologia terenu ma charakter wytopiskowy, ukształtowany wraz z ustępowaniem lodowca i — choć nie jest to udokumentowane w materiale archeologicznym — prawdopodobnie tędy przemieszczali się pierwsi koczownicy z epoki kamienia. Dotychczasowe źródła materialne potwierdzają obecność lokalnych grup ludzkich od schyłku epoki brązu oraz ciągłość osadniczą po czasy nowożytnie.

Konsekwencją badań powierzchniowych AZP powinny stać się prace sondażowe, a nawet szerokopłaszczyznowe, rozpoznające układy stratygraficzne na tych stanowiskach, które w czasie AZP zostały sklasyfikowane jako osady bądź punkty osadnicze.

Dokumentację i materiały złożono w Muzeum Archeologicznym w Gdańsku.

Prace ratownicze zakończono.

Kalisz Pomorski, st. 1
gm. loco, woj. koszalińskie
AZP 33–18/20

Pracownie Konserwacji Zabytków Pracownia Archeologiczno-Konserwatorska w Szczecinie

Badania prowadził Sławomir Słowiński. Finansowane przez Państwową Służbę Ochrony Zabytków Oddział w Koszalinie. Trzeci se-